

שלוש חיצוני

פסוק 13 - זכור - פורים אצל

כ"ג

ואש המזבח תוקד בו

(ו) נתיב אור

שכחטאים התלויים במעשה ישנם כל מיני עוכבים המונעים את האדם מלחטוא, כדוגמת הכושה מחמת בני אדם הרואים וכו', אך ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס, היינו בענין מחשבות שיש בהם חסרון שהם מכוסים ואין איש יודע מהם. שאפשר ללמוד ולהתפלל עם מחשבות רעות ואין רואה ומרגיש. ולכן צריך לה כוחות מסוג אחר לגמרי, כח האש קודש, אש המזבח אשר תוקד בו, המבערת כל עניני מחשבות. והיא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר, האש קודש צריכה לבעור כל הלילה, משום שבליילה הוא בעיקר התגברות כחות החומר והרע, ולכן או במיוחד צריך את האש קודש. וזהו מד"א כוזה"ק (ח"ג כו.ג), ב"ג דאתי למחטי קמי מאריה הוא אוקיד גרמיה בשלהוביתא דיצה"ר, ויצה"ר מסטרא דרות מסאבא קא אתיא והא שריא ביה רוח מסאבא וכו', ולא אשתצי ולא אתבטל ההיא רוח מסאבא אלא באשא דמדנחא, דההוא אשא מבערא רוח מסאבא וויגין בישין מעלמא, ע"כ. והיינו ע"פ המשל הנ"ל, כי בדרכים אחרות ימיו יכלו והם לא יכלו, ורק ע"י כח אש המזבח, שמדליק בקרבו אש של קדושה, הר"י שורף ומכלה את כל כחות הרע והס"א.

וכפירוש ואש המזבח תוקד בו, ע"י בכאר משה דמרומו בזה לבת התורה"ק, כמאחז"ל שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, וכמאמר הגמ' תלמידי חכמים אין אש של גיהנם שולטת בהם שכל גופן אש, שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה'. ולכאורה קשה שהקרא הרי נאמר על התורה ואיך דרשוהו על הלומד תורה. אכן הכי' בזה כדאי' באדר"נ (פכ"ד) הלומד תורה בילדותו דברי תורה נבלעין בדמיו. התורה שונה מכל שאר חכמות שאותם אפשר רק ללמוד אבל אין בהם המושג שנבלעים בדמיו, רק התורה הקדושה כאשר לומדים אותה נבלעת בדמיו, והת"ח גופו אש, שנכנס בקרבו אש קודש, אש התורה הנבלעת בדמיו, בבחי' ואש המזבח תוקד בו. ובוה י"ל מאחז"ל (קדושין ל:). בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, שצ"כ איך נכח התורה שהיא שכלית להיות תבלין נגד היצה"ר שהוא כח פעיל בדמו של אדם המרתין דמו לעברה,

1 צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו. המפרשים הקשו מדוע דוקא בקרבן זה נאמר אש המזבח תוקד בו, ולהלן אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, הרי אימורי כל הקרבנות נשרפים כל הלילה עד הבוקר, ופדוע מתחיל זאת תורת העולה. עוד עמדו המפרשים על יתור המקרא ואש המזבח תוקד בו. וע"י ברמב"ן שפירש דהיינו שתוקד במזבח כל הלילה, דמצוותו ששימו כיום עצים הרבה כדי שלא יתאכלו לגמרי ותכבה האש ממנו. ועדיין יש לדקדק שהיה צריך לומר והאש תוקד במזבח ופדוע כתיב ואש המזבח תוקד בו.

ו"ל הענין ע"פ מה שאמרו חז"ל (ויק"ב ז,ג) העולה באה לכפר על הרהור הלב. והנה איתא בתורת אבות (ורכים בעבודת הבורא קלת) על ענין מתשבנת, משל לאחד שהיה לו יער גדול והפץ לעקוד את כל האילנות כדי לבנות שם עיר, והתחיל

לכרות אילן אחד אילן, עד שראה שימיו יכלו והם לא יכלו כי רבו מספור. מה עשה, הדליק אש להבה גדולה ששרפה וכלתה את כל האילנות בפעם אחת. כך אצל איש יהודי הנלחם במחשבותיו הרעות, הרי עד שמסלק מחשבה זו תבוא מחשבה אחרת תחתיה, וימיו יכלו והם לא יכלו, ועצתו להדליק להבה גדולה, אש להבת שלהבת י"ה, שהאש קודש שורפת ומכלה את כל עניני מחשבות רעות. וזהו ענין אש המזבח, האש של קדושה, שזאת תורת העולה לכפר על הרהורי הלב, ע"י אש קודש, אש של תורה ואש של עבודת ה', שרק בכח האש קודש של המזבח השורפת ומכלה את כל המחשבות אפשר לטהר הרהורי הלב.

והענין מדוע באמת כה קשה ענין מחשבות והרהורים עוד יותר מכל החטאים, הוא כמאמר מרן אדמו"ר בב"א ו"ע על האמור בפרשה צו את אהרן, ואחז"ל ע"ז אין צו אלא לשון זירוז, אמר ר"ש ביתר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס. היינו

1

והבי' ע"פ האמור שהלא דברי כאש נאם ה', והלומד תורה בילדותו תורה נבלעת בדמיו ונכנס בקרבו אש הקודש, האש אוכלת אש והבלא מפיך הבלא, וכמאה"כ (תהלים צו) אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו וגו' הרים כדונג נמסו מלפני ה', העצה לכל עניני צריו היא אש לפניו תלך, אש התוה"ק אשר תלהט סביב צריו. ובראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, כח האש הנמצא בתוה"ק שורף ומכלה את כל כחות הרע. ועפ"ז י"ל מאה"כ ואש המזבח תוקד בו, אש המזבח היינו כח התורה כמאמרם כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, כח האש שבתורה שהלא דברי כאש נאם ה', תוקד בו בגופו של הת"ח הוה העוסק בתורת עולה, וכאילו הקריב עולה, משום שהתורה נבלעת בדמיו ועי"ז אש המזבח יוקדת בקרבו. ולכן אין אש של גיהנום שולטת בו, היינו אש התאוות אינה שולטת בו, מכח אש הקודש של התורה הבושרת בקרבו.

(2) פס

(3) הקדמת

והבי' דברי זכור אוכור מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד תוה"ק ואמרו כי הלומד ומחדש הדושים ושמה ומתענג בלימודו אין זה לימוד התורה כ"כ לשמה כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה. אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם. ואדרבא כי זה הוא עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמה ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו, ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה. [ועיי' פירש"י סנהדרין נ"ח. ד"ה ודבק]. וכוה"ק דבין יצה"ש ובין יצה"ר אין מתגדלין אלא מתוך שמחה. יצה"ש מתגדל מתוך שמחה של תורה, ויצה"ר בו, ואם אמרת שע"י השמחה שיש לו מהלימוד נקרא שלא לשמה או עכ"פ לשמה ושלא לשמה. הרי שמחה זו עוד מגרע כח המצוה ומכחה אורה ואיך יגדל מזה יצה"ש. ובין שיצה"ש מתגדל מזה בודאי זה הוא עיקר המצוה. וכודינא דהלומד לא לשם מצות הלימוד רק מחמת שיש לו תענוג בלימודו הרי זה נקרא לימוד שלא לשמה כהא דאוכל מצה שלא לשם מצוה רק לשם תענוג אכילה וכהא אמרו לעולם יעסק אדם בו שלא לשמה שמתוך בו. אבל הלומד לשם מצוה ומתענג בלימודו הרי זה לימוד לשמה וכולו קודש כי גם התענוג מצוה:

והבי' דברי זכור אוכור מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד תוה"ק ואמרו כי הלומד ומחדש הדושים ושמה ומתענג בלימודו אין זה לימוד התורה כ"כ לשמה כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה. אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם. ואדרבא כי זה הוא עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמה ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו, ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה. [ועיי' פירש"י סנהדרין נ"ח. ד"ה ודבק]. וכוה"ק דבין יצה"ש ובין יצה"ר אין מתגדלין אלא מתוך שמחה. יצה"ש מתגדל מתוך שמחה של תורה, ויצה"ר בו, ואם אמרת שע"י השמחה שיש לו מהלימוד נקרא שלא לשמה או עכ"פ לשמה ושלא לשמה. הרי שמחה זו עוד מגרע כח המצוה ומכחה אורה ואיך יגדל מזה יצה"ש. ובין שיצה"ש מתגדל מזה בודאי זה הוא עיקר המצוה. וכודינא דהלומד לא לשם מצות הלימוד רק מחמת שיש לו תענוג בלימודו הרי זה נקרא לימוד שלא לשמה כהא דאוכל מצה שלא לשם מצוה רק לשם תענוג אכילה וכהא אמרו לעולם יעסק אדם בו שלא לשמה שמתוך בו. אבל הלומד לשם מצוה ומתענג בלימודו הרי זה לימוד לשמה וכולו קודש כי גם התענוג מצוה:

(5) הנהגת מורה בישיבה

הנהגת מורה בישיבה
בעיני סיון השלי"ב
תנני כזה לבאר איזה עיקרים שעל מורה לידע ישראל בישיבה לידע בפרט במדינתנו.
הנה יש למדע שהלומד של התורה עם הילדים אינו בלמוד שאר הדברים של עניני חול שעל המורה הוא רק להסביר לתלמידים שידעו הדבר ואין נוגע להמורה כלל אם יבס כל כך בלב תופש של התלמיד עד שיקיים גם במעשיו כל מה שלמד, אלא דעל המורה בלמוד התורה עליו לראות שהתלמיד יקבל התלמידים כל ב עו שהתלמיד ידע בלב תופש שחזו עיקר החיים ושחזו תכלית האמת של האדם בעולם כדי שיתקיים אצלו שמירת התורה בכל פרטיה והוא נאמר בחובב הלומד ולמדתם לדבר גם פרש"י שיחא עיקר דבורך גם עשם עיקר ואל תעשם סטל וקאי על ולמדתם את בניכם.
הנה נאמר במצות שמישה בוד סיני וע"ז נאמר

(4) עש נא

אש תמיד [ו' ו]. פרש"י אש שמדליקין את הנרות מעל מזבח החיצון תוקד. התענוג ללמוד מזה שללמד תורה לתלמידים אכרי עיניהם בהתלהבות גדול, אבל ההתלהבות אינו בהלמד עצמו שהלימוד עצמו צריך להיות בשבט גדול בהתענות. עלכן רק הצניעות והא בהתלהבות והתענות בעצמו והכנת התלמידים תורה בהתלהבות לראות למד התורה מאן גולות התורה המצות, הלמוד עצמו יתן במנוחה נכונה משום שעלול לטעות בדיו שחזו איסור אף שהטעות יהיה לתמיד.

(2)

6 ס"ט (7) ס"ט א"א נוסר א"א - ק"ך

שובה ישראל

1 "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (ויקרא ו' ו'), וכתב בספר החינוך (מ' קלב) בשורש המצוה: "שהוא כדי שלא תתגלה האש שירדה מן השמים, וידוע הדבר כי ניסים גדולים אשר יעשה ד' לבני האדם בטובו הגדול, לעולם יעשה אותן דרך סתר, ונראים הדברים קצת כאילו נעשו בדרכי הטבע ממש או קרוב לטבע, כי גם בנס קריעת ים סוף שהיה נס מפורש, כתיב בו (שמות יד כא): "ויולך ד' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה", יע"ש.

וביאור הדברים נראה, שהקב"ה מסתיר את הניסים הגלויים והברורים, ואפילו יש בהם שינוי הטבע ממש, כמו קריעת ים סוף, כדי שהאדם יגלה אותם בעצמו, וזוהי עבודתו של האדם בעולמו להגיע לבירור האמת ע"י יגיעתו, וכדאי הוא הסתר כבוד שמים, כדי שיתגלה ע"י עבודת האדם, ואילו לא היה הסתר פנים, והיו הניסים גלויים וברורים לכל, היו בני האדם בבחינת מלאכים, שהאמת גלויה וברורה להם מצד עצמה ואינם צריכים לעבוד על בירור האמת, ולא לשם כך נברא האדם אלא "לעבדה ולשמרה", שיגיע להכרת האמת ולגילוי כבוד השכינה ע"י עבודתו, ויע" מה שנתבאר במאמר כו].

והנה אמרו חז"ל: "אין לך ימים שהאדם שרוי בטובה יותר מאותן הימים (שהוא במעי אמו), אוכל ממה שאמו אוכלת, ושותה ממה שאמו שותה, ומלמדן אותו כל התורה כולה, צופה ומביט מסוף העולם ועד סופו וכו'" (גדה ל ב), כלומר כל צרכיו מוכנים ומזומנים לפניו, בלא טורח כל שהוא, ואף אינו צריך לטירחה של מעשה אכילה ושתייה, אלא ממילא הוא ניזון ע"י אמו, וכן יודע הוא את כל התורה כולה ואף זה בלא עמל ויגיעה, אלא מלמדן אותו, והוא צופה ומביט מסוף העולם ועד סופו, היינו שכל מסתרי הבריאה גלויים לפניו, ולכאורה קשה מה טעם זוכה העובר לכל זה, והרי עדיין לא עשה שום מעשה טוב, ומבואר מזה שזוהו מצבו הטבעי של האדם, שבינו שנשמחו היא חלק אליה ממעל, מן הדין הוא שיהא הכל מזומן לפניו, וידע את כל התורה, ולא יהא מוטל עליו אפילו טורח כל שהוא.

ואף שמצד מצבו הטבעי כן הוא, מ"מ אמרו חז"ל (שם) שבשעת לידתו בא מלאך וסוטר על פיו ומשכח ממנו את כל התורה כולה, וצריך להתבונן בטעם הדבר ומה התכלית בזה. ונראה שמבואר בזה היסוד הנ"ל, שצריך האדם להשיג הכל מעצמו, ואף שמצד בריאתו יש לו לידע את כל התורה, מ"מ משכחין אותה ממנו כדי שיגיע לידעת התורה ע"י יגיעתו ועמלו, [ובמאמר לד נתבאר בענין אחר].

וידוע הדבר שהיו גדולי עולם, שנשלחו אליהם "מגידים" לגלות להם סתרי תורה, ולא רצו לקבלם, כיון שרצו להשיג ולהגיע למה שיכולים להגיע ע"י יגיעתם הם. וזהו מה שאמרו חז"ל (מגילה ו ב): "לא יגעת ומצאת אל תאמין", כי מה שמצאת בלא יגיעה אינו שלך כלל, ורק ע"י העמל והיגיעה נעשית "תורה דלילה", כמו שדרשו חז"ל (קידושין לב ב) על מה שנאמר: "ובתורתו יגהה יומם ולילה" (תהלים א ב) - שע"י שהוא עמל בתורה נעשית תורת ד' לתורה דלילה, [ועמ"ש: במאמר ו].

1 והנה במדינתנו מרוב הברכה שנתן השי"ת יש רצון והאזה גדולה להנאות עה"ז בכל התענוגים שקרין לה גח טיים שגם זה דבר המשלל את האדם מצד שמיגיל את יצרו להתאות לזכרים שאין צורך בהם המשחית את מצותיו עד שנתהך לחיה רעה, ומתחלה מבקש לתאותו איזה דבר והיתר מרומה וכשאי אפשר לא ימצע אף באיטור עד שלהצדיק מעשיו נעשה גם לספר ח"ו וכמאמרם לא עבדו ישראל ע"ז אלא להתיר שיות, והתורה הקפידה מאד על כך בעיקר בחינוך הילדים כחוינו מדין בן סוחר שעל ריבוי תאוה זהית וייבנתו תורה משתה שזה יבא אותו לבסוף להיות ליסטים ורוצח וגם סוחר בכל התורה. וגם על זה צריכים המורים להשגיח וללמד להתלמידים איד להתבונן ולדבר עמום בגנות בעלי התאוה ובשבה הגאה ממששים טובים שהיא הגאה שלטית שמשבחים אותו בזה וכדומה וברבה דברים נכונים שמשפיעים עליהם. איתא ברש"י על האבלתם לתמסם לשוכע אוכל קימטא הוא מתברך במעיו שלכאורה תפוח לאיזה צורך הוא ברכה זו ודא נאמר לעיל מה שהברכה הזויה מרובה שהארץ תתן יבולה העץ יתן פרוי חרש ישיב את בציר ובציר את זרע אחרו זה נאמר והכלום ישו נישו ופגני חרש תוצאו וא"כ הרי יש להם זרבה מה לאכל ויהיה להם שובע אף כשיצטרכו לאכל תרבה, אבל הוא שהאדם השלם אף שיש ברכה מרובה ושפע רב יודע לצמצם תאותיו להנאות הגוף רק למה שיש לו צורך בהם והשפע ברכה שנתן השי"ת יודע שאינו כדי שיוכל להיות בעל תאוה חולל וטובא אלא כדי שישגי בקלות מה שצריך לבריאות הגוף וגם להנאות שיש צורך בהם לפעמים לראות חסדי השי"ת ולימי השגת השמחה כשגנות וימים טובים ושמותות של מצוה. ולכן נתן השי"ת גם ברכה זו שלא יצטרך האדם השלם לעסוק תרבה באכלתו ושתייתו אלא שגם בקימטא שיאכל יתברך שיהיה שבע וטוב לו תהא להנאות שגם כשנתן הקב"ה במדינת ברכה מרוב ועשירות גדולה לא יבא מזה לדון שרצון השי"ת שישתד להשיג כל הנאות שיכול ע"י הברכה שנתן לו אל ידע דבכל עת ובכל מקום יזיח והנאותו רק מתירו ומעשים טובים שיעשה שמה יש הגאה בעה"ז ובעה"ב.

26

31

36

8) ש"ס א"א

ביום המשח אתו. מיום שנמשח מביא עשירית האיפה לעולם. ת"כ איתא בירושלמי שקלים פ"ב ה"ג. בו ביום שנתקרב תחילה לעבודה בו ביום נתמנה להיות כ"ג מביא שמים אחת לחינוכו ואחת לחבת היום, היינו עשירית האיפה (ה) שלא כהבבלי פנחות ע"ז, ופסק הרמב"ם במאמר הקודם, שמביא שלש: א' לחינוכו בתור כהן וא' לחינוכו בתור כ"ג וא' לחובת היום). ולפי זה אין כ"ג מביא מנחת חינוך בתור כ"ג החכיתין הן משמשות לכ"ג מנחת חינוך, וצ"ל, למה כהן הדיוט מביא מנחת חינוך כפעם הראשונה לעבודתו ודין, אפילו כ"ג מביא מנחה כו.

(3)

טעם וזמן (10)

זה קרבן אהרן וכניו (ו, יג)
הנה כל כהן מביא קרבן זה ביום המשח אותו היינו ביום שנכנס

החלה לעבודה, ונקראת מנחת חינוך, והכהן הגדול הקריבה בכל יום שנא'
מנחה תמיד, ושניהם בפרשה זו נכתבו, וטעם הדבר נראה, שמטבע האדם
כשמחממה ומתעלה לתפקיד נכבד אם אמנם בתחילת דרכו חש הוא אה
גודל האחריות המוטלת על כתפיו, אבל ברבות הימים מתרגל הוא
בעבודתו ומיקל ראש בתפקידו, ולזה ציוחה התורה להכה"ג שיקריב בכל
יום אותה מנחה שהקריבה לחינוכו, שיראה עצמו בכל יום כמי שנחממה
מתחדש להתחזק ולהתמסר כולו לעבודת ה'.

הנה במנחתו של כ"ג נתחדש שמביא מחציתו בבקר ומחציתו בערב,
שלא מצינו כן בשום קרבן, וצ"ב בטעמו, אלא שגם זה מבואר לפי דרכנו
שיכיר הכהן בחסרונו שלעולם אינו שלם והרי הוא רק בתחילת דרכו,
ולעולם צריך להוסיף אומץ בעבודת ה' להשלים עצמו מדריגה אחת
מדריגה, ודוקא בכהן גדול נאמר דין זה, ומצונו ברש"י ברכות ולד"ה:
שפירש חז"ן שכהן גדול כורע בסוף כל ברכה וברכה, משום שכל מי
שהוא גדול ביותר צריך להכניע ולהשפיל עצמו, ובאמת מצונו שנחממה
דבר זה במלך שההייה תורה לבלתי הוסיף לכבו מאחור, שלגודל מעלתו
צריך יותר להתנהג בענוה, וכמשה רבינו ע"ה אשר לא קם כמותו נביא
עוד, והיה הוא דוקא ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, (ועיין
באש דהו).

it has to be done in priestly garments seems to confirm this too. I.L.). If
the service of the young new day with reference
back to that which had been accomplished on the previous day, וצ"ב would
on the other hand, contrastingly express the thought, that nevertheless every
fresh day brings the whole Jewish mission to be accomplished afresh. Fresh
as if nothing had yet been accomplished, does the beginning of every new
day, call us to go to our mission with full new devotion and sacrifice, and
nothing that has already been done may lessen the energy with which we
go to do our duty. The thought of what has already been accomplished
can be the death of that which is still to be accomplished. Woe unto him
who, with smug self-complacency thinks he can rest on his laurels, on
what he has already achieved, and who does not meet the task of every
fresh day with full fresh devotion as if it were the first day of his life!
work! הוציא את הדין, every trace of yesterday's sacrifice is to be removed
from the hearth on the Altar, so that the service of the new day can be
started on completely fresh ground. Under these considerations, the law
that occupation with the achievements of the previous day, וצ"ב, and indeed
the הרמה too, should be done in worn-out, less valuable garments, gets its
understandable meaning. The past is to be there and not forgotten, but it
is to be retired to the background, and is not to invest us with pride before
the fresh task to which each new day calls us.

הוא ואלה (13)

ד דבר הפורענות שהביא אומר, כגון שיאמר
פלוני יסוח או שנה פלונית שנת רעב או מלחמה
הכרעה לנבואתו ואין אומרין הנה דבר ולא בא.
שהקבי"ה אך אפים ורב חסר תימה על הרעה,
ואפשר שעשו חשובה תסלה להם כנגדו יונה או
שחלה להם כחוקיה: אבל אם הבטיח על טובה
ואמר שיהיה כך וכך ולא באה הטובה שאמר
בידע שהוא נביא שקר, שכל דבר טובה שיגזור
האל אפילו על תנאי אינו חוזר, הוא לפתע שבובר
הטובה בלבד יבחן הנביא: הוא שירמיהו אומר
בתשובתו לחנניה בן עוזר כשהיה יומיה מתנבא
לדעה חנניה לטובה, אמר לו, חנניה, אם לא
יעמדו דברי אן כזה ראה שאני נביא שקר אבל
אם לא יעמדו דברך יודע שאחא נביא שקר.
שנאמר אך שמע נא את הדבר הזה וכי:

טעם (9)

טעמים בכל יום? - מפני שכהן הדיוט
אינו זקוק למינוי ומכיון שהוא מורע אהרן
דבשרים ובעשה גדול ונתחנך לעבודה, הרי
הוא כהן לעולם ודי לו במנחת חינוך א'
לכל ימי חייו, אבל כהן גדול תלוי במינוי
ואם אירע בו פסול ממנים אחר תחתיו,
הבהונה הגדולה היא עזו וממשלה, ואין
מלכות נוגעת בתורתה אפילו כמלא נימא,
הארבנות מקברת את בעליה מפני שהגיעה
מלכות להמטר לחברו, ולפיכך הכ"ג
בעבודתו היא בכל יום שנים חדשות
ועליו לחדות לה, שהשאיירו בכהונתו ה'
וממילא עליו להקריב הביתין - מנחת
חינוך - בכל יום, כביום שנמשח בו.

ל' ה' (11)

7'3' (12)

(יג) על הלא להם חמץ יקריב קרבנו, המעטות
מקרבן החלית הקרבן הוא מלוג להם חמץ
ותפוס ז' מטר עד המקרב על זבת תורת שלמים, מטיס להם
חמץ הוא שיקר המום שהוא זמן תורם שלמים.
וספנין החלית תורם פגול על שם הוא כדי לטמא
הקרי' ה' פגול' ענין (א) - המעטות ז' רבע פגולות
להם ומיטע בזמן אכילת מלוג מל' שלמים - כ"ט
כדי שיהי' מרבה רישים למטרם מלוג מל' סקרה
ויש' ספור שגם לפני רוב המים ולרעם חלות לכהנים
שמן מלוג פ"ח - וצ"ב מעיקר אכילת הוא להם חמץ
דמלוג הוא להם עזי' ואינו מלוג יום כמו חמץ
כמל' סטוב' וכחיס דמל' ל' ד"ה פביסית - וסיינו
דמסוים קטש פלחם חמץ שיקר, המום שהוא זמן
תורת שלמים - תורם על שלטנו גמל מלוג מלוג:

4

15) כומר או כוהן

14) אלו שמואל, טו, כח"ט

שנת תרע"ח

יש להתבונן על המנהג לאחר הסעודה עד סוף היום והרמ"א לא הוזהר אלא שתהא רוב הסעודה ביום, למה לא נזכר בזה זריזים מקדימין למצוות, ובכתוב נזכר לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים. הרי שהקדים המשתה ושמחה למשלוח מנות ומתנות לאביונים, ובוה י"ל שחוששין שמא מחמת שכרות ישכח את איגון מצוות, מ"מ אחר שקיים איגון מצוות היו צריכין להזכיר בקיום מצוות המצודה לקיים מצוות זריזים, מה שאין המנהג כן: ונראה דהנה כבר אמרנו במק"א דענין סעודת מצוה בכל מקום היא מעין מה שאמרו ז"ל (שיהשיר פ"א ט"ו) שעושין סעודה לגמרה של תורה דדייק לה מהא דשלמה המע"ה עשה סעודה אחר השיגו החכמה, והטעם י"ל דאורות העליונים באשר הם גבוהים ומרוממים מן האדם אינם מתקיימים כי"כ בנקל אצל האדם, וכמ"ש בתורה (משלי כ"ג) התעוף עיניך בו ואיננו, וחז"ל המשלוח לצפור דרור שאינה מתאחדת כי"כ עם האדם, ע"כ במעט היסח הדעת מסתלקת מן האדם, ע"כ צריכין לעשות חנוך שיחקיים, והוא ענין הסעודה, וכמו

הענין, ולטובה, שאמר מתחילה רעה, חזור לטובה; ולרעה, אינו חוזר מן הטובה שאמר תחילה. וגם בגמרא גזר דין אמרו בגמרא דכתיב אינו חוזר ובציבור חזר, עיין ראש השנה (י"א, א). והקשה הסורי אבן הא בחוקיה נגמר הדין ואפילו הכי חזר (ישעיה לח) !! ותירץ דמלך כפרתו כצבור לא בשעירה, ואף לאחר גמר דין חזר. לכן אמר שמואל לשאול: חדא, "קרע ה' ממלכות ישראל מעליך היום", ואם כן אין שוב לך דין מלך, וכתיב אינו חוזר אחר גמר דין. ועוד "ונחנה לרעך הטוב ממך", ואם כן לגבי דדיה טובה, ושוב אינו חוזר אף קודם גמר דין, ומעתה "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם" וד"ה.

להיטות להנדיל בלהיר שפירשי לא הלך רכיל בעמין. שהי' משפטם לאכול בבית המקבל דבריהם שום הלעטה והוא גמר חיווק שדבריו מקוימים וכו'. משם נשמע לכאן שענין הסעודה הוא לעשות קיום חיווק למה שמשגיגים מן הדברים העליונים שאינם מתקיימים כי"כ בנקל אצל האדם, והנה שעושין סעודה לגמרה של תורה, וכמו שלמה המע"ה בקשגת החכמה, שהם אינם מתאחדים כי"כ עם האדם וצוקקין לחיווק, והנה הענין בכל מה שזוכין מן הדברים העליונים, ועושין סעודה לקיום אצל האדם ולא יסתלקו כל כך מהרה:

והנה בפורים כתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה, ולשון זה לא מצינו בשום מקום, אלא זמחת או ושמחתם, אבל לעשות אותם ימי משתה ושמחה לא מצינו, ויש לפרש דאימים קאי, לעשות את הימים שיהיו ימי משתה ושמחה, והיינו להכין את הלב לקבל את האורות הגדולים שמאירים בפורים ע"י המצוות, קריאת המגילה שהיא ענין התגלות דברים גדולים ונעלמים, וכן י"ל באיגון מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים כמבואר בחכמי האמת ז"ל, ובזה עושים את הימים ימי משתה ושמחה, היינו שצוקקים לעשות קיום לדברים האלה כנ"ל:

י"ל שצ"י המצוות שופעות כל היום הארות נבולות, ולא דוקא בעת עשיית המצוות וקריאת המגילה, אלא שהמצוות פותחות שערי צדק והשערים לא יסגרו עד הערב, יצ"כ אני אומרים על הנסים כל היום: ומעתה מובן טעם איחור הסעודה, כדי לעשות את הקיום לכל האורות השופעות כל היום:

16) אלו הם חייבי

כי המן בן המדתא האגגי צור כל היהודים חשב על היהודים לאבדם והפיל פור הוא הגורל להם ולאבדם (ט, כד)

פעם אחת ישב הגאון רבי חיים מוואלוז'ין בסעודת פורים. לפתע הקיש בלדת זקן עני ופשט את ידו לקבל צדקה. הושיט לו רבי חיים מטבע. אם תתן לי מטבע נוסף - אמר העני הזקן - אשמיע לך חידוש נפלא הנוגע לחג הפורים. נענה לו רבי חיים בשמחה והגיש לו מטבע נוסף. פתח העני ואמר: במדרש (ספרי דאגדתא על אסתר פרשה ד') מובא כי בשעה שנגזרה הגזירה על ישראל מיד רץ אליהו הנביא בבהלה אל אבות העולם וצדיקי עולם ונביאים הראשונים, ואמר להם: שמים וארץ וצבא מרום בוכים במר נפש, וכל העולם אחזתו חיל כילודה, ואתם שוכבים במנוחה? אמרו לו: על מה? אמר להם: מפני שנגזר על עם ישראל כלייה, מפני שנהנו בסעודה של אחשורוש. כיון ששמע משה כך שאל את אליהו: האם יש אדם כשר באותו הדור? אמר לו אליהו: יש אדם אחד ושמו מרדכי. אמר לו משה רבינו: לך והודיעו ויעמוד הוא משם ואנו מכאן! אמר לו אליהו: רועה נאמן! כבר כתבו בשמים כלייה על צאנך וכבר חתומה!

5

אמר להם משה רבינו לאבות העולם: אם בטיט חתומה הגזירה, רחמינו ותפילתינו נשמעים, ואם חלילה בדם היא חתומה מה שהיה היה...
בא אליהו אצל מרדכי והודיעו שבטיט היא חתומה מיד ויקרע מרדכי את בגדיו.

האם יודע אתה - שאל הזקן את רבי חיים - היכן מרומז בפסוק שהגזירה נחתמה בטיט ולא בדם?

הדבר נרמז - ענה הזקן בעצמו - בפסוק: "כי המן בן המדתא האגגי צרר כל היהודים חשב על היהודים לאבדם והפיל פור הוא הגורל להמם ולאבדם" ויש לקרוא זאת "ולא בדם"!

התפעל רבי חיים מאד מן החידוש הנפלא וכעבור ימים מספר כאשר ביקר בבית רבו הגאון רבי אליהו מווילנא סיפר לו את אשר שמע מאותו עני זקן.

יודע אתה מי היה אותו זקן? - שאל הגר"א - אין זאת כי היה זה אליהו הנביא בכבודו ובעצמו!

6